

РОЛЬ КУЛЬТУРОЛОГІЇ ЯК НАУКИ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

(Горшкова Н. М, викладачка)

ВСП «Глухівський агротехнічний фаховий коледж СНАУ»
м. Глухів, Україна

В наш час ми ніби заново відкриваємо очі на нашу власну історію, культурну спадщину та соціокультурну дійсність, образ яких суттєво змінюється. Інтегративність, діалогізм і динамізм знань про культуру спричинив введення у 2003 році «Культурології» як базової навчальної дисципліни в перелік предметів, що вивчаються в навчальних закладах.

Особливістю навчальної програми є поєднання в ній тем навчальної дисципліни «Культурологія» та курсу «Етика та естетика». Культурологія акцентує увагу на вивченні культурологічного знання, в якому певним чином синтезовані філософські, антропологічні, соціологічні, психологічні та історичні аспекти дослідження явищ культури. Водночас «Культурологія» має власний предмет, який не збігається ні з «Філософією», ні з «Соціологією».

Культурологія в Україні доволі молода галузь знань. Активно розвиватися вона стала в останнє десятиліття. Нині вітчизняна культурологія виходить з кризового стану, долає відсутність оригінальних концепцій і намагається інтегрувати знання різних наук у цілісну систему. У ній, на думку українського вченого І.І.Тюрменка, можна виокремити такі напрями досліджень, як історія культури, філософія культури, соціологія культури, психологія культури та лінгвістична культурологія [1, с.6].

Українська культурологічна думка має свою історію. Важливим виявом національного самопізнання стало дослідження М.Костомарова (1817-1885) «Книга буття українського народу». У науковому відношенні яскраво вираженою була культурологічна концепція Кирило-Мефодіївського братства [2, с.7].

Термін культурологія вперше запровадив у своїх працях американський антрополог Леслі Уайт (1900-1975). Він виділив культурологію як самостійну науку у комплексі суспільних наук. Але західна наукова спільнота цей термін не прийняла, і там не існує такої наукової дисципліни [3, с.8].

У розвитку культурологічного знання можна виділити три історичні періоди:

- донауковий етап уявлень про культуру;
- етап становлення знань про культуру в межах інших наук.
- формування культурології як самостійної науки.

Потрібні були століття розвитку культури, щоб рука людини змогла навчитися виготовляти складну техніку, створювати високодосконалі твори скульптури, живопису чи музики. Найвищі досягнення відтворюються, за словами Ф.Енгельса, в картинах Рафаеля, статуях Торвальдсена, музиці Паганіні [4, с.9].

Етап становлення знань про культуру в межах інших суспільних наук та становлення культурології як специфічної сфери гуманітарного знання сягає Нового часу і пов'язується із філософськими концепціями Дж.Віко, І.Гердера та Г.Гегеля [4, с.10].

Специфіку культурології як самостійної науки в комплексі суспільних наук на початку ХХ ст. вбачали у її інтегративному характері: культурологія розглядалась як міждисциплінарна наука, орієнтована на поєднання найрізноманітніших знань про культуру з метою отримання повної картини буття та діяльності людини й суспільства як цілісних феноменів. Помилкою такого підходу до визначення культурології як науки є ототожнення будь яких знань про культуру з культурологією. Об'єктом культурології дійсно є культура, але самостійна наука відрізняється від усіх інших наук своїм предметом, а в даному випадку культура постає одночасно й предметом культурології.

Отже, можна сказати, що культурологія є самостійною, автономною наукою про культуру в усіх її формах та проявах. Враховуючі сучасні соціально - наукові підходи до розгляду культури, можна визначити, що в якості єдиного об'єкта культурології виступає весь світ створених людиною речей, споруд, знань, понять, символів, мов комунікацій.

Таким чином, культурологія належить до тих наук, які в повній мірі розкривають для студентів всі сторони розвитку людини і суспільства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Тюрменко І. І., Горбула О. Д. Культурологія: теорія та історія культури: навч. посіб. Київ: Центр навч. літератури, 2004. 368 с.
2. Війтович Г. В. Культурологія: навчально методичний посібник для студентів аграрних вищих навчальних закладів І-ІІ рівня акредитації. Немішаєве, 2008. 270 с.
3. Подольська Є. А., Лихвар В. Д., Погорілий Д. Є. Кредитно модульний курс культурології: навч. посіб. Київ: Центр навч. літератури, 2006. 365 с.
4. Абрамов В. І., Мачульський Б. Г., Пітякова Т. С. Культурологія: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2007. 376 с.